

UZASADNIENIE

Powodowie G. C., A. Z. i A. G., prowadzący działalność gospodarczą w ramach spółki cywilnej Przedsiębiorstwo Usługowo Handlowe (...) cywilna, wnieśli o zasądzenie od pozwanej A. P. solidarnie na ich rzecz kwoty 3.775,37 zł. wraz z odsetkami umownymi w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie od dnia 07 stycznia 2019 r. do dnia zapłaty. Nadto powodowie żądali zasądzenia na ich rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych.

W uzasadnieniu żądania powodowie podali, że pozwana, będąca konsumentem, zawarła w dniu 18 października 2017 r. umowę pożyczki z (...) Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością. Zgodnie z umową kwota pożyczki wynosiła 5.250,00 zł., oprocentowanie – dwukrotność odsetek ustawowych, uregulowanych w art. 359 § 2 k.c. Pożyczka miała zostać spłacona w 24 ratach. W dniu 19 października 2017 r. wierzytelność z tytułu powyższej umowy została przeniesiona na powodów jako współników spółki cywilnej P.U.H. (...), a następnie w dniu 23 października 2017 r. na rzecz D. P.. Powodowie nabyli powierniczo dochodzoną wierzytelność na mocy umowy powierniczego przelewu z dnia 24 października 2018 r., z której wywodzą swoją legitymację do wytoczenia niniejszego powództwa. Z uwagi na brak terminowych wpłat pozwana została wezwana do zapłaty wymagalnych należności. Zgodnie z § 8 umowy pożyczki, pozwana zobowiązana jest do zapłaty odsetek umownych za opóźnienie w wysokości dwukrotności odsetek ustawowych za opóźnienie, uregulowanych w art. 481 § 2 k.c. Wobec braku terminowej zapłaty dwóch kolejnych rat pożyczki, na podstawie § 9 umowy pismem z dnia 04 grudnia 2018 r. złożone zostało oświadczenie o wypowiedzeniu umowy pożyczki. Wypowiedzenie zostało odebrane przez pozwaną w dniu 11 grudnia 2018 r. W konsekwencji cała kwota pożyczki stała się wymagalna w dniu 19 grudnia 2018 r., tj. po upływie terminu wypowiedzenia. Zgodnie z umową pozwana zobowiązana jest również do zapłaty odsetek umownych za opóźnienie. Do dnia wniesienia pozwu pozwana dokonała ośmiu częściowych wpłat na poczet pożyczki w łącznej kwocie 1.999,00 zł., którą zaksięgowano w następujący sposób: kwotę 6,44 zł. na poczet odsetek za opóźnienie, kwotę 332,25 zł. na poczet oprocentowania i kwotę 1.660,31 zł. na poczet kapitału pożyczki. Na dochodzoną należność główną składa się: niespłacony kapitał pożyczki w wysokości 3.589,69 zł., niespłacone odsetki kapitałowe 123,55 zł., niespłacone odsetki umowne za opóźnienie 35,97 zł., odsetki umowne za opóźnienie od niespłaconego kapitału 26,16 zł.

Pozwana, A. P., nie stawiała się na rozprawę i nie zajęła stanowiska w sprawie.

Sąd ustalił, co następuje:

Pozwana A. P. zawarła w dniu 18 października 2017 r. z (...) Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w T. umowę pożyczki gotówkowej. Pożyczkodawca udzielił pożyczkobiorcy na jej podstawie pożyczki w kwocie 5.250,00 zł. na okres od dnia 18 października 2017 r. do dnia 20 października 2019 r. Całkowita kwota do zapłaty wynosiła 5.815,19 zł. i stanowiła sumę całkowitej kwoty pożyczki i całkowitego kosztu pożyczki. Całkowita kwota pożyczki wynosiła 3.000,00 zł. i stanowiła kapitał pożyczki, udostępniony pożyczkobiorcy w dniu zawarcia umowy z wyłączeniem części kapitału pożyczki, przeznaczonego na pokrycie prowizji. Uruchomienie kapitału miało nastąpić w dniu 18 października 2017 r. w formie przelewu na wskazany przez pożyczkobiorcę rachunek bankowy. Pozwana, jako pożyczkobiorca, zobowiązała się do zwrotu całkowitej kwoty do zapłaty w ratach miesięcznych w terminach i kwotach, określonych w harmonogramie spłat, stanowiącym integralną część umowy. Zgodnie z § 8 umowy, niespłacenie raty pożyczki w całości lub w części w ustalonym terminie powodowało uznanie niespłaconej kwoty za zadłużenie przeterminowane, od którego pożyczkodawca naliczał odsetki za opóźnienie według zmiennej stopy procentowej, stanowiącej w stosunku rocznym dwukrotność wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie, uregulowanych w art. 481 § 2 k.c. W myśl § 9 umowy, pożyczkodawca miał prawo wypowiedzieć umowę w formie pisemnej w przypadku niespłacenia dwóch kolejnych pełnych rat. W § 10 uregulowano koszty pożyczki. Całkowity koszt wynosił 2.815,19 zł. i stanowił sumę prowizji w kwocie 2.250,00 zł. i odsetek należnych za cały okres obowiązywania umowy w wysokości 565,19 zł. Załącznikiem nr 1 do ww. umowy pożyczki był harmonogram spłat rat, który przewidywał 24 raty, płatne miesięcznie.

(dowód: umowa pożyczki k. 23-24, harmonogram k. 25)

W dniu 19 października 2017 r. wierzyciel pierwotny (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w T. zawarł jako cedent z G. C., A. Z. i A. G., prowadzącymi działalność gospodarczą w ramach spółki cywilnej pod firmą Przedsiębiorstwo Usługowo Handlowe (...) Spółka Cywilna z siedzibą w T., umowę przelewu wierzytelności, przysługującej wobec A. P. z tytułu umowy pożyczki gotówkowej nr (...) z dnia 18 października 2017 r. o wartości nominalnej 5.252,88 zł., stanowiącej sumę kapitału pożyczki 5.250,00 zł. i oprocentowania pożyczki w wysokości 2,88 zł.

(dowód: umowa przelewu k. 26, umowa spółki cywilnej k. 22)

G. C., A. Z. i A. G., działający wspólnie pod firmą (...), A. G., (...) Spółka Cywilna z siedzibą w T., zawarli w dniu 23 października 2017 r. z D. P. umowę przeniesienia prawa majątkowego nr (...). Powodowie jako organizator oświadczyli, że przysługuje im wierzytelność z tytułu pożyczki gotówkowej, udzielonej A. P. w wysokości 5.250,00 zł. na podstawie umowy pożyczki z dnia 18 października 2017 r. nr (...), oraz że przenoszą na nabywcę – D. P. wszystkie prawa, jakie przysługują im w stosunku do dłużnika. W dniu 24 października 2018 r. powodowie, działający wspólnie pod firmą (...), A. G., (...) Spółka Cywilna z siedzibą w T., występujący jako powiernik, zawarli z D. P. jako cedentem umowę powierniczego przelewu wierzytelności. Cedent oświadczył w niej, że na podstawie umowy przeniesienia prawa majątkowego nr (...) z dnia 23 października 2017 r. przysługuje mu wierzytelność z tytułu umowy pożyczki gotówkowej z dnia 18 października 2017 r., udzielonej dłużnikowi A. P.. Zgodnie z § 2 umowy, jej przedmiotem był przelew wszelkich praw, przysługujących cedentowi względem dłużnika z tytułu ww. umowy pożyczki. Powiernik zobowiązał się do prowadzenia czynności prawnych i faktycznych, zmierzających do zaspokojenia wierzytelności w imieniu własnym jednak na rachunek cedenta.

(dowód: umowa przeniesienia prawa majątkowego k. 31, umowa powierniczego przelewu wierzytelności k. 33)

Pismem z dnia 28 sierpnia 2018 r. powodowie wystosowali do pozwanej wezwanie do zapłaty kwoty 435,05 zł., zawiadamiając jednocześnie o przelewie wierzytelności z dnia 19 października 2017 r. Uprzedzali też o uprawnieniu do wypowiedzenia umowy w razie braku spłaty zadłużenia. Pismem z dnia 04 grudnia 2018 r., doręczonym pozwanej w dniu 11 grudnia 2018 r., powodowie wypowiedzieli umowę pożyczki z zachowaniem 7-dniowego terminu wypowiedzenia i wezwali pozwaną do zapłaty kwoty 3.733,17 zł. w tym terminie.

(dowód: wezwanie do zapłaty k. 35, wypowiedzenie umowy z potwierdzeniem odbioru k. 36-37)

Sąd zważył, co następuje :

Powództwo zasługiwało na częściowe uwzględnienie.

Sąd ustalił stan faktyczny w oparciu o dokumenty, przedłożone przez powodów, których prawdziwość i wiarygodność nie zostały skutecznie zakwestionowane przez pozwaną i nie budziły wątpliwości Sądu.

W ocenie Sądu, powodowie wykazali, iż posiadają legitymację czynną do dochodzenia od pozwanej wierzytelności z tytułu umowy pożyczki gotówkowej, zawartej w dniu 18 października 2017 r. z wierzycielem pierwotnym (...) Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w T.. Przedstawione przez powodów dokumenty są również wystarczającym dowodem na istnienie wymagalnego zobowiązania względem pozwanej. Nie budzi wątpliwości, że pozwana zawarła w dniu 18 października 2017 r. z (...) Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w T. jako wierzycielem pierwotnym umowę pożyczki gotówkowej, która stanowiła źródło jej zobowiązania, oraz że wynikająca z ww. umowy wierzytelność była następnie przedmiotem kolejnych umów przelewu.

Zgodnie z treścią art. 509 § 1 i 2 k.c. wierzyciel może bez zgody dłużnika przenieść wierzytelność na osobę trzecią (przelew), chyba że sprzeciwiałoby się to ustawie, zastrzeżeniu umownemu albo właściwości zobowiązania. Wraz z wierzytelnością przechodzą na nabywcę wszelkie związane z nią prawa, w szczególności roszczenie o zaległe

odsetki, a celem i skutkiem przelewu jest przejście wierzytelności na nabywcę. W wyniku przelewu przechodzi na nabywcę ogół uprawnień przysługujących dotychczasowemu wierzycielowi, który zostaje wyłączony ze stosunku zobowiązaniowego, jaki go wiązał z dłużnikiem. Wierzytelność przechodzi na nabywcę w takim stanie, w jakim była w chwili zawarcia umowy o przelew. Wierzytelność, stanowiąca przedmiot rozporządzenia, powinna być w dostateczny sposób oznaczona (zindywidualizowana). Strony stosunku, świadczenie oraz przedmiot świadczenia muszą być oznaczone, bądź przynajmniej możliwe do oznaczenia (oznaczalne) w momencie zawierania umowy, przenoszącej wierzytelność. (por. Kodeks cywilny. Komentarz pod red. A. Kidyby, Tom III, Zobowiązania – część ogólna, Lex 2010 r.)

W przypadku cesji wierzytelności warunkiem otrzymania należności przez nabywcę długu jest udowodnienie, że takie prawo przysługiwało pierwotnemu wierzycielowi (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12.07.2006 r., sygn. akt V CSK 187/06, publ. MoP (...)).

Mając powyższe na uwadze, Sąd uznał dochodzone roszczenie za udowodnione co do zasady.

Zdaniem Sądu, niewątpliwie zasadny i nie sprzeciwiający się przepisom prawa był dochodzony przez powodów obowiązek zwrotu kapitału pożyczki, udostępnionego pozwanej jako pożyczkobiorcy, oraz zapłaty odsetek. Natomiast uzasadnione wątpliwości budzi możliwość zasądzenia należności z tytułu prowizji, która zgodnie z § 10 umowy pożyczki wynosiła 2.250,00 zł. Nie wiadomo, z jakiego tytułu została pobrana ww. opłata, którą przy kwocie pożyczki, wynoszącej 3.000,00 zł., należy uznać za wygórowaną, i która w istocie zawyżała całkowity koszt zaciągniętego zobowiązania. Powodowie w żaden sposób nie wykazali zasadności pobrania tak wysokiej prowizji i jej ekwiwalentności. Zapisy umowy nie wskazują sposobu ustalenia jej wysokości i podstawy jej pobrania.

Z okoliczności niniejszej sprawy wynika, że umowa pożyczki z dnia 18 października 2017 r. oparta była o istniejący u pożyczkodawcy wzorec umowy. Postanowienia umowy nie były z pozwaną negocjowane (poza wysokością kwoty wypłaconej pożyczki), a pozwana zawarła tę umowę jako konsument. Powyższe powoduje, iż konieczne stało się rozważenie, czy w świetle art. 385¹ § 1 k.c. postanowienie umowne, przewidujące obowiązek zapłaty przez pożyczkobiorcę prowizji, jako że nie zostało uzgodnione indywidualnie z pozwaną – konsumentem, jest dla niej wiążące. Zgodnie z tym przepisem, postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Z art. 385¹ § 3 k.c. wynika, iż nieuzgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy, zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta.

Zdaniem Sądu, z taką właśnie sytuacją mamy do czynienia w rozpoznawanej sprawie. W ocenie Sądu, zapis umowy, pozwalający pożyczkodawcy na pobranie prowizji 2.250,00 zł. (przy kwocie udzielonej pożyczki 3.000,00 zł.) godzi w dobre obyczaje oraz narusza w sposób rażąco interes konsumenta. Opłatę tę należy uznać za rażąco wygórowaną i nie mieszczącą się w granicach swobody kontraktowania, określonej w art. 385¹ k.c., zważywszy, że dłużnik zmuszony był przystać na tak ustalone warunki ze względu na swoją słabszą pozycję negocjacyjną. Wskazać należy, iż umowa nie przewiduje żadnego świadczenia wzajemnego pożyczkodawcy, odpowiadającego obowiązkowi zapłaty tej kwoty. Świadczy to jednoznacznie o tym, iż zastrzeżona ona została jedynie w celu maksymalizacji zysków wierzyciela, co prowadzi do obejścia przepisów o odsetkach maksymalnych i nie powinno korzystać z ochrony prawnej. Opłata ta przysporzyłaby nadmiernych i nieusprawiedliwionych zysków wierzycielowi. Jednocześnie, jako że postanowienie umowne, dotyczące tej opłaty, nie zostało indywidualnie uzgodnione z pozwaną, z mocy art. 385¹ § 1 k.c. nie wiąże ono stron. Nie prowadzi to jednocześnie do nieważności pozostałych postanowień umowy, zgodnie bowiem z art. 385¹ § 2 k.c. strony są związane umową w pozostałym zakresie.

Umowa pożyczki z dnia 18 października 2017 r. jest umową o kredyt konsumencki w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. z 2018 r., poz. 993 ze zm.). Pozwana bowiem była konsumentem w rozumieniu art. 22¹ k.c., a pożyczkodawca udzielił pożyczki w ramach prowadzonej działalności gospodarczej i

kwota świadczenia mieściła się w granicach, określonych w art. 3 ust. 1 w zw. z art. 3 ust. 2 pkt 1 ustawy o kredycie konsumenckim.

Powód nie wykazał, że pożyczkodawca, zawierając przedmiotową umowę pożyczki z pozwaną jako konsumentem, uzgodnił z nią jej poszczególne postanowienia indywidualne, w tym zwłaszcza te, dotyczące prowizji. Zauważyć należy, że prowizja nie była świadczeniem głównym, bowiem zgodnie z art. 720 § 1 k.c., świadczeniem głównym w umowie pożyczki jest określona ilość pieniędzy lub rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, którą dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego, a biorący zobowiązuje się zwrócić pożyczkodawcy. Prowizja zaś jest typowym świadczeniem ubocznym.

Uznanie konkretnej klauzuli umownej za niedozwolone postanowienie umowne wymaga zaistnienia łącznie dwóch przesłanek: sprzeczności z dobrymi obyczajami i rażącego naruszenia interesów konsumenta (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29.08.2013 r., I CSK 660/12). Przyjmuje się, że sprzeczność z dobrymi obyczajami należy oceniać, odwołując się do zasad etycznych uczciwego i lojalnego postępowania w obrocie. Natomiast rażące naruszenie interesów konsumenta ma miejsce, gdy umowa poważnie, znacząco odbiega od sprawiedliwego wyważenia praw i obowiązków stron.

W niniejszej sprawie strona powodowa w żaden sposób nie wykazała, jakie czynności spowodowały naliczenie prowizji w kwocie 2.250,00 zł. Na zasadach ogólnych, wynikających z art. 6 k.c. i art. 232 k.p.c., ciężar dowodu w tym zakresie obciążał powoda.

Przepisy ustawy o kredycie konsumenckim dopuszczają możliwość obciążenia konsumenta kosztami, związanymi z udzieleniem pożyczki. Wynika to z art. 5 pkt 6 cyt. ustawy z dnia 12 maja 2011 r., w myśl którego całkowity koszt kredytu to wszelkie koszty, które konsument jest zobowiązany ponieść w związku z umową o kredyt, w szczególności odsetki, opłaty, prowizje, podatki i marże jeżeli są znane kredytodawcy oraz koszty usług dodatkowych, w szczególności ubezpieczeń, w przypadku gdy ich poniesienie jest niezbędne do uzyskania kredytu lub do uzyskania go na oferowanych warunkach, z wyjątkiem kosztów opłat notarialnych ponoszonych przez konsumenta. Podkreślić jednak trzeba, że dopuszczalność obciążenia pożyczkobiorcy kosztami kredytu, w tym prowizji, nie oznacza, że mogą one być ustalone przez pożyczkodawcę w sposób całkowicie dowolny i oderwany od faktycznie poniesionych przez niego kosztów w związku z udzieleniem konsumentowi pożyczki.

Jak wyżej wskazano, powodowie w żaden sposób nie uzasadnili pobrania tak wysokiego wynagrodzenia prowizyjnego i jego ekwiwalentności. W ocenie Sądu koszt czynności faktycznych, związanych z rozpatrzeniem wniosku, przygotowaniem i zawarciem umowy oraz udzieleniem pożyczki, przedsiębiorcy zawodowo trudniącego się udzielaniem pożyczek na masową skalę – w świetle wiedzy i doświadczenia życiowego – nie mógł wynosić 2.250,00 zł.

Ustawa o kredycie konsumenckim przewiduje w art. 36a pozaodsetkowe maksymalne kwoty kosztów kredytu. Podany w nim wzór matematyczny służy ustaleniu maksymalnej, a nie powszechnie obowiązującej wysokości kosztów dodatkowych. Nie może on stanowić sposobu obejścia przepisów prawa o odsetkach maksymalnych przez dodanie do kwot spłaty nie uzasadnionych i z niczego nie wynikających dodatkowych obciążeń. Nie można stracić z pola widzenia, że regulacja z art. 36a ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim ma służyć ochronie kredytobiorców przed nadmiernym obciążaniem ich kosztami udzielenia pożyczki przez podmioty, zajmujące się ich udzielaniem, a nie przyznaniu pożyczkodawcy uprawnienia do naliczania opłat za udzielenie kredytu konsumenckiego w maksymalnej kwocie, bez względu na rzeczywiście poniesione koszty.

Wobec powyższego na podstawie powołanych przepisów oraz art. 353 k.c. i art. 354 § 1 k.c. w punkcie 1 wyroku zasądono od pozwanej na rzecz powodów solidarnie kwotę 1.499,21 zł. {(3.589,69 zł. – 2.250,00 zł.) + 123,55 zł. + 35,97 zł.}, z odsetkami umownymi w wysokości dwukrotności odsetek ustawowych za opóźnienie, zgodnie z żądaniem pozwu.

W punkcie 2 wyroku Sąd oddalił powództwo w pozostałej części.

O kosztach procesu orzeczono po myśli art. 98 i nast. k.p.c. Przepisy te ustanawiają dwie zasady ich ponoszenia, a mianowicie zasadę odpowiedzialności za wynik procesu i zasadę zwrotu kosztów celowych. W szczególności zgodnie z art. 100 zd. 1 k.p.c., w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone. Powodowie wygrali sprawę w 39,71 %. Domagali się zasądzenia kosztów procesu w łącznej kwocie 1.017,00 zł., na którą składa się opłata od pozwu 100,00 zł., opłata od pełnomocnictwa 17,00 zł. i koszty zastępstwa procesowego w wysokości 900,00 zł. Pozwana nie wykazała, aby poniosła koszty procesu. Zatem powodom należy się od pozwanej zwrot kwoty 403,85 zł. (1.017,00 zł. x 39,71 %).

W związku z powyższym, Sąd na podstawie art. 100 k.p.c. orzekł, jak w punkcie 3 wyroku.

O rygorze natychmiastowej wykonalności orzeczono na mocy art. 333 § 1 pkt 3 k.p.c. (pkt 4 wyroku).

SSR Agnieszka Brzoskowska